

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Kantelu

19.12.2024

Valtioneuvoston oikeuskansleri
Oikeuskanslerinvirasto,
PL 20, 00023 Valtioneuvosto

**Kantelu koskien hyvinvointialueen talousnormiston ja järjestämisvastuuta
määrittävän lainsäädännön välistä ristiriitaa**

Kantelun tekijät

Etelä-Karjalan hyvinvointialue /
hyvinvointialuejohtaja Sally Leskinen
Kirjaamo
Valto Käkelän katu 3, 53130 Lappeenranta
kirjaamo.hva@ekhva.fi
Y-tunnus: 3221313

Satakunnan hyvinvointialue
hyvinvointialuejohtaja Kirsi Varhila
Kirjaamo
Sairaalantie 3, 28500 Pori
kirjaamo@sata.fi
Y-tunnus: 3221304-3

Kantelu

Pyydämme kunnioittavasti oikeuskansleria tutkimaan hyvinvointialueita koskevan
voimassa olevan lainsäädännön asianmukaisuutta suhteessa hallinnon
laillisuusperiaatteeseen ja -vaatimukseen tilanteessa, jossa näyttää ilmeiseltä,

että virkavastuulla toimivilla hyvinvointialueiden päättäjillä ja viranhaltijoilla ei ole mahdollisuutta tehdä ja valmistella sellaista hallinnollista päätöstä hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, joka johtaisi kaikilta osin päätöksentekoa velvoittavien laillisuusvaatimusten mukaiseen päätökseen.

Perustelut ja kuvaus kantelun kohteena olevasta asiantilasta

Oikeudellista normitaustaa

Perustuslain 19.3 §:n mukaan: ”Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä.” Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluita koskeva erityislainsäädäntö määrittää tarkemmin kunkin palvelun järjestämiselle lakisääteisesti asetettuja vaatimuksia.

Sote-järjestämislain (Laki sosiaali- ja terveydenhuolloin järjestämisestä 612/2021) 8 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Vastaavasti hyvinvointialueen järjestämisvastuuta pelastuslaitospalveluista määritellään pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa ja pelastuslaissa.

Sote-rahoituslain (Laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021) 4.1 §:n mukaan hyvinvointialue päättää saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen. Rahoituspohjasta päättää näin ollen valtio, kohdentamisesta hyvinvointialue.

Hyvinvointialueen tulee laatia talousarvio ja -suunnitelma siten, että se on hyvinvointialueesta annetun lain mukaan tasapainossa ilman hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 11 §:n mukaista hyvinvointialueen lisärahoitusta.

Hyvinvointialueesta annetun lain 115 § mukaan hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Alueelliset esimerkit käytännön tilanteista

Kantelukirjelmän **liitteenä 1 ja 2** on kaksi alueellista esimerkkiä hyvinvointialueen käytännön toimenpiteistä, joiden toimeenpanoa hyvinvointialuelain 115 §:ssä määritellyssä määräajassa toteutettava talouden sopeuttaminen alueella edellyttäisi. Esimerkit konkretisoivat normiristiriitaa suhteessa hyvinvointialueiden lakisääteisten, alueen asukkaiden tarpeiden näkökulmasta riittävien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvelvollisuuteen.

Liitteenä 3 on Etelä-Karjalan hyvinvointialueen pyynnöstä laadittu oikeudellinen asiantuntijaselvitys asiaa koskevista laillisuusnäkökulmista, laatijana rikos- ja prosessioikeuden prof., emeritus, Matti Tolvanen.

Lisäksi liitteenä on BDO-tilintarkastusyhteisön asiantuntijan esittelymateriaalista kannanotto (**liite 4**), josta käy ilmi myös tilivelvollisen johdon tili- ja vastuuvapauden myöntämistä koskevat vaatimukset hyvinvointialuelainsäädäntöä vastaavien kuntalain säännösten pohjalta.

Palvelujen turvaamisen näkökulmasta hyvinvointialueilla on tarkasteltu myös vaihtoehtoa, jossa hyvinvointialue turvaisi palvelunsa toteuttavissa olevien sopeuttamistoimien lisäksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 11 § ja 26 §:ssä kuvatulla valtion lisärahoituksella. Valtioneuvoston 3.10.2024 (VM/2024/153) antama päätös, joka edustaa edellä viitattujen normien soveltamiskäytäntöä, on kantelukirjelmän **liitteenä 5**. Päätös koskee Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lisärahoitushakemusta.

Lopuksi

Pyydämme kunnioittavasti oikeuskansleria tutkimaan kantelumme ja antamaan ratkaisunsa asiassa. Hyvinvointialueilla on vahva tahto toimia lainmukaisesti kaikessa päätöksenteossaan ja tuottaa alueen asukkaille sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut rikkomatta lakeja ja säännöksiä. Edellä kuvatuissa sekä liitteistä tarkemmin ilmenevissä olosuhteissa virkavastuullinen viranhaltijajohto sekä päätöksentekijät ovat asetelmassa, jossa

lain kaikkia vaatimuksia yhtäaikaaisesti täyttävää päätösvaihtoehtoa ei ole löydettävissä.

19. päivänä joulukuuta 2024

Sally Leskinen

hyvinvointialuejohtaja

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Kirsi Varhila

hyvinvointialuejohtaja

Satakunnan hyvinvointialue

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen voi tarkistaa hyvinvointialueen kirjaamosta.

Liitteet

1. Alueellinen esimerkki Etelä-Karjala

(Sisältää liitteet 1.1, 1.2 ja 1.3:

- 1.1** Ote Etelä-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuuston talousarviopäätöksestä liitteineen 10.12.2024
- 1.2** NHG selvitys / analyysi sopeuttamismahdollisuuksista Etelä-Karjalassa
- 1.3** Taloudellisten sopeuttamistoimien vaikutusten arviointi Etelä-Karjalassa)

2. Alueellinen esimerkki Satakunta

(Sisältää liitteen **2.1**: Satakunnan talouden skenaariot)

3. Lausunto Matti Tolvanen

4. BDO näkökulmia vastuuvapauden myöntämiseen

5. VN lisärahoitus päätös koskien Vantaan ja Keravan hyvinvointialuetta